

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberální chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Letošní léto bylo takové celkem obyčejné, žádné velké extrémy. Občas pořádně zapršelo a jindy zas bylo vedro, které nás hnalo k vodě a tak to má být. Ozdobilo se také astronomickými úkazy, kromě letního meteorického roje i částečným zatměním Slunce i Měsíce. A aby nebylo moc okurkové, byla v něm i olympiáda a gruzínsko-ruská roztržka. Zůstane po něm příjemná vzpomínka a pocit, že snad až příliš rychle uplynulo spolu s nadějí, že nás ještě oblaží pěkným babím létem.

Motto

„Nezačinej den pitím octa.“ *Malajské přísloví*

Z citátů, reklam, inzerátů a... .

„Není pravda, že bych se bál smrti - jen nechci být u toho, až se to stane.“ *Woody Allan*

„Přátelství je jedna duše přebývajících ve dvou tělech“.

„Se štěstím je to jako s brýlemi často je hledáme a ony nám sedí na nose“.

Víte, že?

- Připomínáme si 100. výročí pádu vesmírného tělesa do centrální Sibíře u řeky Podkamenaja Tunguska. Došlo k tomu po 7. hodině ranní tamního času 30. června roku 1908. Úkaz vyvolal řadu spekulací, vědecký svět se shoduje na pádu planety nebo komety. Dodnes nebyl nalezen ani jediný kus meteoritu a pravděpodobně ani kráter. <http://www.osel.cz/index.php?clanek=3715>
- Za prsní implantáty a Viagru se ve světě utrácí podstatně více peněz, než na výzkum Alzheimeru. To znamená, že kolem r. 2030 tu bude široká důchodcovská populace s krásnými nadry a obrovskými erekcemi, která si ale ani za boha nevzpomene, co s tím má dělat.
- Dědičnost homosexuality představuje paradox. Homosexuálové mají mnohem méně potomků než heterosexuálové. Přesto dědičné vlohy pro homosexualitu z lidské populace nemizí. Znamená to, že by zároveň měly přinášet i nějakou výhodu. Jenže jakou? Ženy, které jsou pokrevně spřízněny s homosexuálními muži, mají více potomků, než ženy, které homosexuální muže v příbuzenstvu nemají. Rozdíl v plodnosti byl nezanedbatelný. Matky homosexuálních mužů porodily za život v průměru 2,7 dítěte. Matky heterosexuálních mužů přivedly na svět v průměru jen 2,3 dítěte. <http://www.osel.cz/index.php?clanek=3713>
- Ohrožuje spuštění urychlovače LHC naši existenci? O obavách veřejnosti ze spuštění urychlovače svědčí mnohé z diskuzí na internetu, nedávné žádosti o pozastavení spuštění LHC v rámci předběžného opatření, která byla podána u federálního soudu v Honolulu i využití tohoto tématu v cyklu televize BBC o možných koncích světa. <http://www.osel.cz/index.php?clanek=3703>
- „Nebeský had“- vynález Douga Selsama je šňůrou malých vrtulí, která zachycuje hodně větru za málo peněz. <http://www.osel.cz/index.php?clanek=3702>
- Jsou jily opravdu živé? Cairn-Smith je autorem myšlenky o "živých" jilech. <http://www.scienceworld.cz/sw.nsf/ID/038180537C5F3820C1256E9700492021>

Život a Smrt

Jako dítě školou povinné jsem čas od času přemýšlel o smrti. Jako sotva desetiletému chlapci mi připadala jako něco neskutečného, až literárního, nemaje s ní žádné zkušenosti. I když jsem měl pocit, že se mě na začátku života vlastně netýká, přesto mě provokovala svou těžko akceptovatelnou definitivností. To známé „a jak to, že pak už nebude nic“? Podobně jako trápení s nekonečností. Pak šel čas a člověk vstřebal něco biologických i dalších znalostí a zkušeností. Pochopil, že smrt je vlastně jedinou jistotou života. Přesto v definitivní nevrtnosti smrti zůstává něco mystického. Zejména v rozvinuté technické civilizaci, která toho tolik může. Život je něco dynamického, neustálý pohyb, změna. Smrt pak představuje zhroucení jemných koncentračních gradientů a složitých rovnováh v buňkách a orgánech, které v jeho složitě makrostruktuře neumíme obnovit. S tím souvisí i to, že život lze „vytvořit“ pouze v mikroměřítku. Z malých zárodečných buněk je nutné vytvářet celou živou strukturu zdola. Jedině tak lze „obelstít“ složitost koncentračních rozdílů a rovnováh. Alternativou je „pokračovat“ v už existujícím životě dělením buněk jednobuněčných. Konec konců i evoluce musela začít v malém bakterii, aby vytvořila slona. Jen zárodek má v sobě tu udivující životní sílu a informaci potřebnou k vzniku nového jedince. Život tedy lze vytvořit „v malém“, ale ne naráz „ve velkém“. Možná dříve či později uspějeme v umělém vytvoření funkční buňky z biochemických komponent. Ale život v podobě makroživočichů je něčím dynamicky křehkým a neobnovitelným. Něčím v makroměřítku principiálně neobnovitelným a na tom nic nezmění ani pokrok techniky a medicíny. Žijeme tedy jen do té doby, než se zásadně poroucháme. Díky této okolnosti také život nabývá zvláštní jedinečné ceny, neopakovatelného daru.

Možná má ale tuto neblahou vlastnost, tuto křehkost jen život založený na uhlíku a biochemických strukturách. Představme si umělý život, založený na polovodiivých vlastnostech křemíku nebo jiných prvků. Ty složité biochemické koncentrační gradienty a rovnováhy jsou nahrazeny pevnými strukturami tranzistorů a hradel a elektrickými potenciály. Takový život lze „vypnout a zmrazit“ a opět oživit připojením napětí ze zdroje, podobně jako oživujeme denně svůj počítač. Naše biochemická realizace života je tedy poněkud nešťastná, ale zřejmě jedna z mála realizovatelných samoorganizací a evolucí. Možná je také jakýmsi přechodovým stadiem a naší „úlohou“ je transformovat život do robustnější elektro-polovodičové povahy a přiblížit se tak vysněné nesmrtnosti. Konec konců život a tedy my, je spíše, než naše tělo naše existence a interakce v čase a prostoru. Ale važme si naší křehké schránky a buďme za ni vděční právě proto, že je tak jedinečná a definitivní. VH

Prostý kříž u cesty

Mnohokrát jsem jezdil přes Úzici na nájezd na dálnici D8 a nevyšiml si ničeho zvláštního. Až jednou jsem musel zastavit v zatáčce před přejezdem a počkat na loudavý vlak na málo frekventované trati Kralupy/V - Neratovice. Můj pohled padl vpravo ke zdi, kde stojí prostý nenápadný kříž. Zaujal mě na něm nápis. Jak jménem, tak datem. Carabiner Bruno Ditello * 1923, † 24.4.1945. Jaký krutý osud ukončil život tohoto italského mladíka tak daleko od domova pár dní před koncem strašné války? Kříž vzbudil mou zvědavost a nejenže jsem při každé cestě neopomenul pohlédnout na Bruna, ale po čase jsem i napsal starostovi Úzic a ten mi řekl, co věděl z kroniky. Přivřu oči a

představuji si, že takto nějak se mohl odvíjet jeho příběh.

Po dlouhé zimě začalo konečně slunce hřát a probouzet přírodu k znovuzrození. Velká část Evropy ležela v troskách po dlouhé válce, jejíž konec byl už na spadnutí. I když v tehdejší protektorátu byl relativní klid, zvýšený pohyb lidí i materiálu probouzel v jedněch nervozitu a v druhých naději. Němci dostavovali v okolí Vodochoď jedno z polních letišť. Směsice pracovníků byla velmi pestrá a pracovala zde i řada italských vojenských zajatců, kteří se po kapitulaci italské armády dostali do německého zajetí. Kralupy nad Vltavou byl velký a důležitý železniční uzal a z něj putoval materiál a zásoby na nedaleké malé nádraží v Úzici hned poblíž cukrovaru z r. 1856. Ty důležitější bedny se překládaly na korby šedých nákladňáků, ty méně důležité na koňské povozy. Doprovázel to shon, protože nikdo nestál o to, aby ho na kolejích zastihli kotláři. Jejich návštěvy sice byly spíš náhodné, ale kdo by chtěl riskovat, když konec toho všeho byl už na dosah. Zračilo se to i ve tvářích německých vojáků, z jejichž očí se už dávno vytratila víra v konečné vítězství a nahradila ji nejistota, případně strach z

Rusů.

Ten úterní den 24. dubna začal docela příjemně. Slunce vykouzilo jarní pohodu a tak skupinka mužů ani moc nespáchala s vykládkou beden se zaprášených, zjizvených vagonů Reichsbahn. Kromě Italů v ní byli i Němci a pár Čechů. Ve vzduchu vonělo jaro a když Bruno se svým druhem Luigim tahali bedny žertovali a usmívali se. Bedny dnes nebyly těžké, byly to nějaké součásti k Meserschmidtům Bf-109 a do oběda zbývala sotva hodinka. „Copak to dnes bude? Roštěná nebo pasta“, žertoval Bruno. „Dobře víš, že to bude zase tuřín s malým kouskem hovězího nebo koňského“, zchladil jeho humor Luigi. Náhle k mužům dolehl zvuk leteckých motorů. Zvedli hlavu a uviděli dvojici amerických Mustangů. Instinktivně se chtěli vydat ke krytu. Německý strážný je však zadržel. Tyhle dvě bedny ještě musíte vyndat z vagonů, obsahují nepostradatelné součásti. „Vždyť Američané stejně nejdřív varovně zakrouží“, chlácholil je. Vše by proběhlo dle očekávání nebýt toho, že od Vodochoď přiletěla trojice německých stíhačů. Američané nemarnili čas a zaútočili z pochodu. Dávka z kulometu přeřala kolejiště a po ní následovaly dva, tři výbuchy lehkých bomb. Poslední, co Bruno uviděl, byla bílá hvězda na trupu stíhače. V kapkovité kabině

mohl zahlédnout hlavu pilota. Výbuch odhodil oba Italy i strážného na zem. Když se po chvíli Luigi probral, skláněl se s ostatními už jen nad bezvládným Brunovým tělem. To není možné, říkal si, tolik jsme toho spolu prožili a skončit takhle před samým koncem. Ještě téhož dne vykopali nedaleko nádraží při plotu hrob. Malá skupinka si vyslechla kaplanova slova o tom, jak předává duši Bruna Ditella do rukou Božích.

Říkávám si, jestlipak si ještě dnes někdo v Itálii vzpomene na Bruna Ditella? Informoval jsem i italskou ambasádu a ti Úzici letos navštívili. Nevyzpytatelné a podivné jsou cesty osudu a Brunovi tehdy chyběl jen kousek štěstí. VH

Život s ženami

Život s ženami je něco tak nějak historicky daného a přirozeného. Žili s nimi už naši pradědové, dědové, otcové a to přece nebyli žádní hlupáci. Je nám s nimi zkrátka dobře a přiznejme si, víc, než to. Jsme na nich životně a existenčně závislí. Vůbec nemám na mysli to, že nás musí matka porodit, vyplatat a řadu let nás vychovávat i zahrnovat láskou, aby z nás vůbec něco bylo. I když už jsme hotovými, třeba i vysokoškolsky vzdělanými chlapy, nemáme vyhráno. Opájíme se sice svojí fyzickou silou a samostatností, ale přiznejme si, samostatné existence bez ženy jsme schopni pouze dočasně. Týdny, měsíce a jen ti nejlepší rok dva. Pak začínáme nezadržitelně chátat a pustnout. Převážně studená strava se podepíše na našem zdravotním stavu, střídmejší hygiena a absence žehličiči prkna pak i na našem vzhledu. Muže bez řádné ženské péče pozná žena na první pohled a později už i muži. Jen zdánlivě klidný, ale při bližším pohledu roztěkaný pohled z dvou až třídenního strniště vousů skrývaný za ledabylý úsměv. Již dávno z něho vyprchalo počáteční sebevědomí z nabyté svobody. Lehce pomačkaný oděv a prach na botách jen dokreslují postavu štvance, desperáta otlučeného životem. Žena totiž dává mužskému životu náplň a smysl. Dovedla by hravě zaplnit celý mužův bdělý i usínající stav, ale rozumná žena mu dopřeje i pár minut na jeho mužské koníčky. A muž je šťastný, neboť jeho život dostal pevný rámec a řád. Žádné zbytečné lelkování a povalování na gauči. Pod křehkou a jen zdánlivě nejistou slupkou jsou ženy totiž výbornými organizátorkami. Co je třeba udělat a jak to má být vědí, na rozdíl od nás, tak nějak instinktivně bez přemýšlení. Těch informací, kterými nás zahrnou. Ženu lze bez nadsázky zařadit mezi masová media, jakými jsou rozhlas, televize nebo tisk. „Říkala jsem ti už, jak dopadli Novákoví s tou sedací soupravou?“. „Jistě miláčku, ale zatím jen třikrát“. Žena totiž dobře tuší, že opakování je matka moudrosti a že některé její informace po nás jen tak sklouznou. Aby informace zakořenila, musíte k ní mít totiž i náležitý vztah. Proto si tak dobře pamatujeme parametry a výkony limuzín a posledních modelů elektroniky. Zato značky parfémů jsou podstatně hůře zapamatovatelné, natož kabelky a oděvy. Ještě tak podprsenky a tanga, čím menší, tím kupodivu lépe. Snad vlivem prezentovaných modelů či jiných asociací. S takovými informacemi, tvrdošíjně odolávajícími zapamatování, ale hlavně pak pozdějšímu vybavení, mívám chronické potíže a nepříjemnosti v rodinném životě. Jako milující syn volávám pravidelně své rodiče. S maminkou pokláboším o počasí, novinách a s tátou pak o počítačích. Maminka obvykle něco vzkáže i mé ženě nebo se na něco optá. Zavěším spokojen, že je vše v pořádku a život jde dál. A pak najednou jako blesk z nebe přijde osvětlení.... „Jo, miláčku, před čtrnácti dny jsem mluvil s našimi. Máš hned mamince zavolat, jestli máme ještě ten zbytek omyvatelné samolepící tapety. Upravují kuchyň a potřebovali by ji“. Žena se na mě většinou jen útrpně podívá a nevěřícně zakrouží hlavou. „Co ty prosím tě v tý hlavě máš“? No, co? Tak nějak normálně. Jen ty dečky, recepty, přísady a tapety to zkrátka nejsou. Věřte mi, nedělám to naschvál nebo z nějaké ledabylosti či zlovolnosti. Ale ženy si dovedou poradit. Proto když maminka něco chce, rovnou už řekne „Potřebuju se Vlastinky něco zeptat, tak si vezmi papír a poznamej si to.....“. Je to rozhodně lepší, ale už jsem také takový papírek z kapsy vylovil i po týdnu. To jsme prostě celí my. Zřejmě nenapravitelní.

z knihy "Vše, co jsem v životě potřeboval vědět mi pověděla má žena".

Svobodná vůle a neurčitost

Věda v průběhu historie objevila různé zajímavé ekvivalence. Světlo může být částicí fotonem, ale současně i elektromagnetickým vlněním. Fakt ekvivalence setrvačné a tíhové hmotnosti, který se dlouhou dobu pokládal jen za shodu okolností, povýšil Einstein na základní zákon gravitace. Navíc svázal hmotu a energii slavným vztahem $E = m \cdot c^2$. Jistou podobu a ekvivalenci vykazují i tak rozdílné teze jako Heisenbergův princip neurčitosti na jedné straně a svobodná vůle na straně druhé. Princip neurčitosti říká, že některé veličiny jako třeba polohu a energii částice nemůžeme znát s libovolnou přesností. To znemožňuje i přesné předpovídání budoucího chování na základě počátečních podmínek v důsledku této „rozmazanosti“. Jako by částice mohly být kdekoli v rámci malé bubliny svázané s jejich energií. Představme si teď systém hmotných prvků, které budou mít svobodnou vůli rozhodování pro změnu své polohy a jistou zásobu energie. I když budeme znát počáteční rozložení a rychlosti, začnou se uplatňovat pohyby v důsledku svobodného použití dostupné energie a prvky začnou měnit svou polohu i energii a tím znehodnotí naši deterministickou předpověď. Jak moc neurčitosti vnese svobodná vůle, to záleží na množství disponibilní „svobodné“ energie. Tedy obdobně jako v Heisenbergově vztahu $\Delta x \cdot \Delta p > h/2$ nebo $\Delta t \cdot \Delta E > h/2$. Čím více energie bude k dispozici, tím rozmazanější a náhodnější bude stav systému. Docházíme k paradoxu, že stejný projev vyžaduje princip z kvantové mechaniky a svobodná vůle. Svobodná vůle vyžaduje existenci náhody a z vnějšku vlastně neumíme rozlišit, zda se jednalo o projev svobodné vůle nebo náhody. Existuje tedy něco jako svobodná vůle nebo je to jen náš subjektivní pocit jak interpretujeme náhodu? V běžném životě nám to pomáhá, protože bez svobodné vůle by nebylo pocitu zodpovědnosti a převládal by fatalismus. I kdyby naše chování bylo determinováno fyzikálními zákony, nic to nezmění na našem prožitku svobodné vůle. Ten je nám prostě dán. Jak říká A. Eckhardt: „Jestliže veškeré naše činy jsou determinovány ještě před tím, než na ně pomyslíme, pak svobodní nejsme. Ale pocit svobodné vůle nám zůstane i tak“. Podívejme se na svobodu rozhodování, tam jsem trochu pesimistický. Pokud máme rozhodnout mezi dvěma (nebo i více) variantami, tak nastávají v podstatě dva mezní případy. Varianty jsou tak rozdílné, že na první pohled vidíme podstatný rozdíl a rozhodnutí je okamžité. Pokud tomu tak není, začínáme porovnávat „jablka a hrušky“ a začíná bolestný proces, kdy se trápíme tím, co by vlastně bylo lepší a proč. Nedokážeme dojít k jednoznačnému rozumovému závěru a nějaký čas se s tím lopotíme. Když nadejde okamžik nutnosti přijmout rozhodnutí, rozhodujeme se vyloženě emotivně a vůbec ne rozumově. Co v dané chvíli převládne v naší mysli, to zvolíme. Možná tedy příroda zná jen náhodu a člověk svobodu rozhodování. VH

Zajímavý článek na podobné téma:

<http://dione.zcu.cz/~toman40/nahoda/index.html>

Volební právo žen je tak mladé

Když srovnáte dnešní emancipační úroveň žen, tak se zdá skoro neuvěřitelné, že volební právo získaly celkem nedávno:

- * Finsko 1906
- * Dánsko 1915
- * Estonsko, Litva, Německo,
- * Polsko, Rakousko 1918
- * Holandsko, Lucembursko 1919
- * Československo 1920
- * Lotyšsko, Švédsko 1921
- * Turecko 1926
- * Irsko, Velká Británie 1928
- * Španělsko 1931
- * Bulharsko, Francie 1944
- * Itálie, Slovinsko 1945
- * Rumunsko 1946
- * Belgie 1948
- * Řecko 1952
- * Maďarsko 1958
- * Kypr 1960
- * Švýcarsko 1971
- * Portugalsko 1976
- * Lichtenštejnsko 1984

Vzpomínka či předkrm pro vaši dovolenou

(amfiteátr v Pule (HR), městečko Garachico na Tenerife)

Nevážně o původu názvů

Škoda lásky

Málokdo již dnes ví, že tento světoznámý český hit se původně jmenoval "Škoda lávky". Zpívala ho skladatelova dcera Hedvika o svém nevěrném milenci, kterému dala na Zbraslavi vystavět lávku, aby ji mohl po večerech ve mlýně tajně navštěvovat. Ten však dával před poněkud obězní Hedvikou přednost pivu a kamarádům. Teprve po letech změnil skladatel původní slova: "Škoda lávky, kterou jsem Tobě dala, škoda nocí, které jsem pročekala" na dnes notoricky známý text.

Dostat padáka

Toto rčení vzniklo v dobách dřevního kapitalismu bez sociálních přívlastků, kdy se kapitalista loučil se špatným nebo nadbytečným zaměstnancem prostě skopnutím ze schodů. Chtělo to halt nějakou záchranu. Dnes je situace zcela jiná a toto rčení se používá spíše v souvislosti s vrcholovým managementem zkrachovalých bank či podniků, kdy padák bývá zlatý nebo aspoň pozlacený a znamená takové odstupné, aby se dotyčný již po zbytek života nemusel věnovat práci a tudíž už nic dalšího nezískal.

Kolik vydáváme na zbrojení

1. USA	547 mld. \$
2. Velká Británie	59 mld.
3. Čína	58,3 mld.
4. Francie	53,6 mld.
5. Japonsko	43,6 mld.
6. Německo	36,9 mld.
7. Rusko	35,4 mld.
8. Saúdská Arábie	33,8 mld.
9. Itálie	33,1 mld.
10. Indie	24,2 mld.
Česká republika	3,6 mld.

A slovo závěrem

V důchodu je to stále pěkné. Zejména vám to umožní dle libosti sledovat třeba olympiádu i dopoledne nebo zajímavou detektivku pozdě večer, protože najednou vy jste pánem svého času. Nervy nedrásají smysl postrádající úkoly padající shora. Nemusíte toho tolik, co dřív a můžete více. Tak ať to vydrží!